

van de mammapatiënten. Manon heeft de specialistische verpleegkundigen van de Thuiszorg een training gegeven om deze nieuwe vorm van thuiszorg te kunnen geven. Daarnaast wordt veel werk verricht door de verpleegkundigen van de short-stay-afdeling voor dit project.

“De winst van dit nieuwe aanbod is dat de vrouw zelf kan beslissen wanneer ze weer in haar eigen bed slaapt. Zo heeft ze de regie over haar herstelproces”, aldus Manon Schriek. Een patiënte: “De dagopname is mij erg goed bevallen. De voorbereiding, voorlichting en nazorg vanuit het ziekenhuis waren erg goed. Vol vertrouwen en rust ben ik daardoor de operatie ingegaan. Het is fijn om 's avonds weer thuis te zijn met de wetenschap dat je te allen tijde hulp kunt vragen bij problemen die zich voor kunnen doen.”

Huisartsenpost en avondapotheek in St. Elisabeth Ziekenhuis

Vorig jaar opende de huisartsenpost in het St. Elisabeth Ziekenhuis. Gelegen bij de afdeling Spoedeisende Hulp is deze post de derde vestiging van de Coöperatie Huisartsenposten Midden-Brabant (CHP). De andere twee vestigingen bevinden zich aan de Lage Witsiebaan in Tilburg en bij het Twee-Steden ziekenhuis in Waalwijk. Heel Tilburg en omliggende gemeenten zijn daarmee voorzien van spoedeisende huisartsenhulp buiten kantooruren.

De CHP voorziet met de uitbreiding naar het St. Elisabeth Ziekenhuis in een invulling van haar toekomstvisie, waarin integratie en samenwerking centraal staan. Het gehele project is gefinancierd door de zorgverzekeraars om binnen twee jaar tot een geïntegreerd aanbod van spoedeisende huisartsenhulp te komen. Patiënten uit Zuid-oost Tilburg en gemeenten ten zuid-oosten van Tilburg worden nu naar het St. Elisabeth Ziekenhuis doorverwezen. Overige delen van Tilburg kunnen bij de huisartsenpost aan de Lage Witsiebaan terecht. Patiënten uit gemeenten ten noorden van Tilburg kunnen terecht in het TweeSteden in Waalwijk. In 2008 worden deze plannen verder uitgewerkt. De vestiging in het St. Elisabeth Ziekenhuis is door de week open van 18.00 tot 23.30 uur. In de weekends en op feest- en zondagen van 09.00 tot 23.30 uur.

Sinds het voorjaar van 2007 is apotheek DeLeij in de Medische Boulevard van het St. Elisabeth Ziekenhuis ook 's avonds en in de weekeinden open tot 23.00 uur. Patiënten die de huisartsenpost bezoeken, kunnen daar voortaan meteen hun medicijnen halen.

Je huisdier knuffelen... in het ziekenhuis

Kinderen en hun huisdieren hebben vaak een zeer hechte band. Kinderen spelen met hun hamster of konijn, gaan buiten wandelen met hun hond of vertroetelen hun favoriete kat. Als kinderen echter voor langere tijd opgenomen moeten worden in een ziekenhuis moeten zij echter hun beste kameraadje vaak weken missen. Tot voor kort werd hier nauwelijks bij stilgestaan, maar onderzoek heeft uitgewezen dat de aanwezigheid van hun huisdier voor kinderen een positieve uitwerking heeft op het genezingsproces. Drie verpleegkundigen van het St. Elisabeth Ziekenhuis, Marieke van Laarhoven, Mariëtte Alberts en Jaap Jansen, studeerden voor hun vervolgopleiding kinderverpleegkundige aan de Fontys Hogeschool in Eindhoven af op dit onderwerp. Het gevolg is dat sinds oktober 2006 patiëntjes die langer in het ziekenhuis moeten verblijven hun huisdieren op bezoek mogen krijgen. Het St. Elisabeth Ziekenhuis is na het Emma

Kinderziekenhuis in Amsterdam pas het tweede ziekenhuis in Nederland, waar huisdieren hun zieke baasjes mogen bezoeken. “We lazen een artikel over het Emma Kinderziekenhuis en zijn ons er toen in gaan verdiepen. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het geen gevaar is, voor wat betreft bacteriën”, aldus Jaap Jansen. De drie verpleegkundigen namen het onderwerp onder de titel ‘Huisdier als medicijn’ als afstudeerproject voor hun vervolgopleiding. Jaap: “Een huisdier is vaak een heel trouwe kameraad waar een kind lief en leed mee deelt. Als je een tijd in het ziekenhuis moet blijven, is het heel fijn en vertrouwd als dat kameraadje langskomt. En dat kan weer een positieve uitwerking hebben op het genezingsproces.” Voor wie geen huisdier heeft? Ook daar is aan gedacht. “Het volgende project wordt een wekelijkse kinderboerderij. En buiten willen we een konijnenhok plaatsen met grote konijnen die iedereen mag knuffelen.”

Vitaliteit in EZ

*50 jaar beademen in
St. Elisabeth Ziekenhuis*

Dat patiënten meestal beademd worden als zij op de Intensive Care opgenomen worden is tegenwoordig vanzelfsprekend. Echter, pas vijftig jaar geleden gebeurde dit voor het eerst in het St. Elisabeth Ziekenhuis. In oktober 2006 stond het ziekenhuis stil bij dit jubileum met een symposium voor Intensive Care-verpleegkundigen. Tijdens dit symposium werden casussen besproken van neurotraumapatiënten en aspecten die in de behandeling van allerlei patiënten op de Intensive Care aan de orde komen. Er stonden tevens enkele oude beademingsapparaten tentoongesteld. Deze blik op het verleden gaf een mooi beeld van de ontwikkeling die de intensieve zorg heeft doorgemaakt. Neem alleen al het feit dat tegenwoordig enkel wegwerpmateriaal wordt gebruikt voor sondes en andere dergelijke hulpmiddelen. Ook de kennis en kunde van de IC-medewerkers is enorm toegenomen sinds in de jaren zeventig werd begonnen met de intensieve zorg voor chirurgische patiënten. Er zijn speciale IC-dokters (intensivisten) gekomen. Het St. Elisabeth Ziekenhuis kent deze functie al ongeveer twintig jaar en heeft op dit moment 6,5 formatieplaatsen voor intensivisten. Vanaf de jaren zeventig zijn er in het ziekenhuis tevens speciaal voor de Intensive Care opgeleide verpleegkundigen. Sinds vier jaar beschikt het St. Elisabeth Ziekenhuis tevens over een Medium Care-afdeling en over een opleiding voor Medium Care-verpleegkundigen.

De lachers kreeg hij meteen op zijn hand. Erwin Kroll sprak de medewerkers van het St. Elisabeth Ziekenhuis toe tijdens de 'Week van de vitaliteit' over het verband tussen vitaliteit en het weer: "Ik ben het eens gaan uitzoeken en weet je wat ik vond? He-le-maal niets!" Uiteindelijk wist de energieke en sympathieke weerman van het NOS-Journaal wel degelijk iets zinnigs te zeggen over bijvoorbeeld snelle weersveranderingen en hoe het lichaam hierop reageert, de

“Zorg goed voor uzelf, zodat u ook goed voor uw medemens kunt zorgen.”

invloed van licht (of de afwezigheid daarvan) op de geestelijke gesteldheid of de heilzame werking van negatieve ionen die ontstaan als watermoleculen zich splitsen (regen, douche of tuinslang).

Kroll's lezing bleek een gepaste afsluiting van een Week van de vitaliteit, waarin medewerkers zich op allerlei manieren lieten testen op hun eigen vitaliteit. Van 24 tot en met 27 april 2006 konden ze hun cholesterol laten bepalen, bloeddruk laten meten, een stoelmassage ondergaan en deelnemen aan de 'vitaliteitsmeter'. Daar kwamen enkele interessante resultaten uit. Zo bleek 94% van de medewerkers zich jonger te voelen dan zijn/haar werkelijke leeftijd. Dat werken energie oplevert bleek voor 78% werkelijk zo te zijn. En medewerkers van het St. Elisabeth Ziekenhuis bleken gezond te leven: 67% sport minimaal 2 keer per week 30 minuten en 84% let goed op de voeding. Het St. Elisabeth Ziekenhuis is niet anders dan de mensen die er werken en heeft goede kwaliteit van zorg voor patiënten dan ook hoog in het vaandel staan. In de Week van de vitaliteit heeft het EZ extra aandacht besteed aan de balans voor medewerkers tussen draaglast en hun draagkracht. Met de diverse workshops en activiteiten bood het EZ extra ondersteuning aan zijn medewerkers om nog beter toegerust te zijn op hun taak en daarmee een nog betere zorg voor de patiënt te realiseren.

Colofon

Realisatie	Gaby Wertenbroek, adviseur PR & Communicatie
Teksten	Ying-Fu Li
Fotografie	Ellen den Ouden en Marc van Geijn
Ontwerp en lay-out	Ida Rouwenhorst, Webunie, Amsterdam
Druk	Boom Planeta Graphics, Haarlem
Oplage	1.000

St. Elisabeth Ziekenhuis Tilburg
Hilvarenbeekseweg 60
Postbus 90151
5000 LC Tilburg
Tel. (013) 5391313
Fax. (013) 5350355
www.elisabeth.nl

MEER KWALITEIT, VEILIGHEID EN COMFORT

'Hier staan wij voor', luidt de titel van de Meerjarenbeleidsbrief 2006 - 2008. In die brief formuleerden wij onze beleidsvisie en beleidsthema's. Veel hiervan is terug te vinden in dit jaarbericht. Daaruit blijkt dat er hard en innovatief gewerkt is. Veel meer over onze resultaten is te lezen in het jaardocument 2006 dat is te vinden op de website www.jaarverslagenzorg.nl. In 2007 gaan wij onverkort voort op de ingeslagen weg. Naast voortreffelijke medisch inhoudelijke zorg verlenen, is buitengewoon lief zijn voor de patiënt een belangrijke drijfveer. We willen hem nog meer kwaliteit, veiligheid en comfort bieden. De in het voorjaar 2007 verleende NIAZ-accreditatie en de derde plaats in de AD Top100 zijn een welkome erkenning en ondersteuning.

*dr. Bart Berden en drs. Wim van der Meeren
Raad van Bestuur*

Enkele feiten en gemiddelde jaarcijfers

	2006
Medewerkers	ruim 2900
Vrijwilligers	118
Medisch specialisten	146
Arts-assistenten	112
Polikliniekbezoeken	347.000
waarvan eerste bezoeken	125.000
Spoedeisende Hulp aanmeldingen	30.000
Opnames	44.000
waarvan in dagbehandeling	16.000
Aantal DBC's	190.000

Nederlands eerste Medische Boulevard bestaat 5 jaar

In november 2006 vierden we een bijzonder jubileum. De Medische Boulevard bestond vijf jaar. De Medische Boulevard in het St. Elisabeth Ziekenhuis was de eerste winkelboulevard van Nederland met zorgwinkels, gekoppeld aan een ziekenhuis. Op het moment van opening een unieke combinatie in Nederland. De zeven miljoen mensen die de afgelopen vijf jaar de entree binnen zijn gekomen, hebben zelf het typerende open karakter ervan kunnen ervaren. Niet alleen maar vanwege de mooie ingang maar ook vanwege het aanbod van de zorgwinkels. Een lingeriewinkel waar je ook terecht kunt voor prothese-beha's, een kapsalon waar je ook pruiken kunt laten aanmeten of de Thebe Thuiszorgwinkel bleken een goede aanvulling op de reeds aangeboden zorg in het ziekenhuis. Van het feestelijke jubileum werd meteen gebruik gemaakt om het nieuwe product Travel Care van de Bergland Kliniek onder de aandacht te brengen. Inmiddels biedt de Medische Boulevard 14 verschillende winkels en bedrijven, Traumacentrum Brabant en het zelfstandig behandelcentrum de Bergland Kliniek Tilburg onderdak. Zij zijn gevestigd op twee verdiepingen met in totaal ongeveer 1300 m2 verhuurbaar oppervlak.

Medisch Mobiel Team aanvulling op reguliere ambulancehulpverlening

De Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) in de regio Brabant beschikt in geval van een ongeval of ramp over een Medisch Mobiel Team (MMT). Dit MMT levert bij grote ongevallen en rampen ter plekke specialistische en acute medische zorg aan slachtoffers en is een aanvulling op de reguliere ambulancehulpverlening. In opdracht van Traumacentrum Brabant runt en bemant het St. Elisabeth Ziekenhuis dit MMT, dat bestaat uit een Spoedeisende

Balans per 31 december 2006

x € 1.000,-	2006	2005
Vaste activa	113.214	110.553
Vlottende activa	60.794	62.781
Totaal activa	174.008	173.334
Eigen vermogen	21.668	20.085
Voorzieningen	3.599	2.440
Langlopende schulden	85.949	81.645
Kortlopende schulden en overige passiva	62.792	69.164
Totaal passiva	174.008	173.334

Hulp-arts, een Spoedeisende Hulp-verpleegkundige en een ambulancechauffeur. In tegenstelling tot elders in Nederland zijn de artsen van het Brabantse MMT uitsluitend Spoedeisende Hulp-artsen. Zij zijn speciaal opgeleid en getraind voor deze bijzondere vorm van hulpverlening. De voornaamste taak is het ter plekke stabiliseren, het inschatten van de ernst van het letsel en de eerste behandeling ter plaatse. Daarnaast beoordeelt het team hoe de patiënt het best vervoerd kan worden. Bij grote aantallen slachtoffers zal het team ook tot taak hebben om, via een snelle screening van de ernst van de letsels, de volgorde van de behandeling van de slachtoffers te bepalen. Door deze zogeheten Triage kan de verdere hulpverlening effectiever plaatsvinden. Het MMT beschikt over een speciale uitrusting en een specifiek MMT-voertuig. Het MMT werkt nauw samen met andere hulpverleners en de overige ketenpartners (onder meer politie en brandweer). Om de samenwerking tussen de verschillende hulpverlenende diensten te optimaliseren wordt met enige regelmaat geoefend. In de toekomst zal het MMT ook aan preventieve taken deelnemen en bijvoorbeeld bijstand verlenen aan grote evenementen zoals de Tilburg Ten Miles en shows op vliegveld Gilze-Rijen.

Acute zorg digitaal gestroomlijnd

In 2006 heeft Traumacentrum Brabant een nieuw communicatiesysteem in gebruik genomen, Digitaal Gestroomlijnd. Dit communicatiesysteem verbindt de schakels van de keten van de acute zorg. In geval van spoedeisende hulp waarbij een ambulance ingezet moet worden, stuurt de meldkamer de gegevens van de acute patiënt digitaal door naar de mobiele computer van de hulpverlener in de ambulance. Deze stuurt de gegevens direct door naar de afdeling Spoedeisende Hulp van het ziekenhuis, waar de patiënt naartoe wordt gebracht. Op de Spoedeisende Hulp komen de gegevens binnen in het digitale prehospitalische wachtkamersysteem voordat de patiënt in het ziekenhuis arriveert. In dit systeem is te zien wat de kenmerken zijn en de urgentie en de verwachte aankomsttijd van de patiënt die onderweg is. Tegelijk worden de gegevens uitgewisseld met de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) waardoor de administratieve afhandeling meteen kan plaatsvinden. Voor de patiënt betekent Digitaal Gestroomlijnd een snellere en betere behandeling op

de Spoedeisende Hulp. Het ziekenhuis is al voorbereid op de komst van de patiënt en kan vooraf adequate maatregelen treffen. Ook kan op weg naar het ziekenhuis naast de standaardzorg beter op de patiënt afgestemde zorg worden verleend. Dankzij Digitaal Gestroomlijnd is de informatie over de patiënt snel, accuraat en gestructureerd beschikbaar voor alle instanties die bij de acute patiënt betrokken zijn. Daar waar elke seconde telt.

Alle schakels in de zorgketen in Midden-Brabant werken voortaan met dit systeem in spoed- en niet spoedsituaties. De officiële aftrap vond plaats in februari 2006 in aanwezigheid van Tweede Kamerleden dr. P.H. Omzigt, mw. mr. F. Koser Kaya en mw. drs. E.I. Schippers: "Het is een prachtig systeem. Het aantal fouten neemt af en de snelheid van handelen is aanmerkelijk toegenomen. Ik hoop maar dat het verder gaat dan deze ene regio. Dit moeten we in heel Nederland gaan invoeren." Inmiddels wordt het concept in de Traumaregio Oost gebruikt. De Traumaregio's van Groningen en Amsterdam overwegen dit ook te gaan uitrollen.

Masteropleiding Medische Psychologie en onderzoek naar Kwaliteit van Leven

Een gezonde geest in een gezond lichaam: onlosmakelijk met elkaar verbonden

In de medische wereld is altijd een strikte scheiding geweest tussen lichaam en geest. Steeds vaker blijkt dat niet terecht. Bij ziekte en welzijn spelen psychologische factoren vrijwel altijd een rol. Met deze masteropleiding willen we die scheiding doorbreken en de behandeling van patiënten verbeteren." Aan het woord is chirurg dr. Anne Roukema, één van de initiators van de masteropleiding Medische Psychologie. Deze masteropleiding is een samenwerking tussen het St. Elisabeth Ziekenhuis en de Universiteit van Tilburg en is de eerste in zijn soort. In september 2006 gingen 30 studenten

Verkorte resultatenrekening over 2006

x € 1.000,-	2006	2005
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten	145.394	140.603
Omzet B-segment	10.999	6.403
Overige bedrijfsopbrengsten	14.838	14.842
Totaal baten	171.231	161.848
Personele kosten	99.109	94.115
Overige bedrijfskosten	55.657	51.727
Overige financiële kosten	14.882	14.528
Totaal lasten	169.648	160.370
Resultaat	1.583	1.478

ten van start met deze tweejarige opleiding. Zij zullen zich richten op de integrale benadering van de patiënt vanuit de gedachte, dat somatische, psychologische en contextuele aspecten bij elke aandoening een rol spelen. De opleiding richt zich op onderzoek en psychologische interventies bij onder meer kankerpatiënten en hartpatiënten. Ook wordt aandacht besteed aan de problematiek van neurologische aandoeningen en ziektes bij kinderen. De nieuwe aanpak van een lichamelijke én geestelijke benadering van patiënten en hun klachten betekent op termijn een aanzienlijke verbetering van de kwaliteit van de zorg.

Per 1 september 2006 zijn Roukema en dr. Jolanda de Vries, universitair hoofddocent Psychologie en Gezondheid en onderzoekscoördinator van het St. Elisabeth Ziekenhuis benoemd tot deeltijdhoogleraar Kwaliteit van leven in de medische setting bij de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Tilburg. Samen onderzoeken zij onder meer hoe de kwaliteit van leven van patiënten met een chronische aandoening zoals kanker kan worden verbeterd.

Roukema: "Onderzoeken wat patiënten beschouwen als kwaliteit van leven. Dat is relatief nieuw; wij artsen hebben lang gedacht dat wij wel wisten wat het beste was voor de patiënt. Het aan henzelf vragen gebeurde eigenlijk zelden. Zelf heb ik jarenlang gehobbyd op dit gebied. Pas toen ik zeven jaar geleden in contact kwam met en mede betrokken werd bij de masteropleiding, werd het echt serieus. Wij zijn samen onderzoek gaan doen: ik breng de medische gegevens in, zij brengt het psychologische verhaal in beeld."

Oncologisch Centrum

"Meer service, meer zorg"

"Zij ziet een chirurg, een internist, een radioloog, een radiotherapeut, een oncoloog en een plastisch chirurg. De hoeveelheid informatie die zij hierdoor krijgt, kan onoverzichtelijk overkomen." Bij de patiënte met borstkanker uit dit voorbeeld is dit in het nieuwe Oncologisch Centrum van het St. Elisabeth Ziekenhuis verleden tijd. In het Oncologisch Centrum staat haar een persoonlijk verpleegkundige ter beschikking, die het hele traject overziet en extra uitleg kan geven. Deze verpleegkundige (nurse practitioner) heeft een extra opleiding gevolgd, staat tussen verpleegkundige en arts in en begeleidt de patiënte tijdens het hele medische traject. Oncologe dr. Anne-Marie van Riel vervolgt: "Zo'n persoonlijk begeleider kan verduidelijken of meepraten als er sprake is van verschillende behandelingsvoorstellen."

Het is één van de kenmerken van het oncologisch centrum dat in 2006 zijn deuren opende voor patiënten met borstkanker, darm- en lymfeklierkanker en hersentumoren. Patiënten hebben in de persoon van een persoonlijk verpleegkundige een vast aanspreekpunt. Daarnaast biedt het oncologisch centrum meer zorg dan gebruikelijk is. Naast de gebruikelijke specialisten zijn ook een psychosociaal team, een genetisch consulent en een palliatief team op afroep beschikbaar. Voor vragen kan een patiënt niet alleen bij zijn of haar persoonlijk verpleegkundige terecht, maar ook 24 uur per dag, 7 dagen per week via telefoon of e-mail. Vragen of onzekerheden ontstaan bij patiënten op elk moment van de dag. Overdag kan men direct terecht bij de receptie, 's avonds en 's nachts krijgen men

meteen een deskundige aan de telefoon. Patiënten met de diagnose kanker gaan vaak onzekere tijden tegemoet. Tijden waarin een garantie op volledige genezing, ondanks vooruitgang in de behandeling van sommige vormen van kanker, niet gegeven kan worden. Het Oncologisch Centrum van het St. Elisabeth Ziekenhuis biedt de patiënt in dit traject de meest optimale zorg die voorhanden is met een hoge mate van service.

Dagbehandeling voor borstkankerpatiënten

Eigen regie over herstelproces

Borstkankerpatiënten van het St. Elisabeth Ziekenhuis hebben sinds juni 2006 de regie over hun herstelproces voor een groot deel in eigen handen. In samenwerking met het Academisch

Ziekenhuis Maastricht is een dagbehandelprogramma opgesteld. Vrouwen die komen voor een borstsparende operatie worden 's ochtends vroeg geholpen en kunnen zelf beslissen of ze 's avonds thuis gaan slapen. Uiteraard indien dit medisch verantwoord is. Ook vrouwen die een borstamputatie ondergaan of bij wie okselklieren worden weggenomen en die voorheen drie dagen in het ziekenhuis werden opgenomen, mogen nu zelf beslissen of ze 's avonds naar huis gaan. Of dat ze na één nacht in het ziekenhuis de volgende ochtend naar huis gaan. In beide gevallen regelt het ziekenhuis de benodigde thuiszorg. Indien de mammapatiënte toch liever terug wil naar het ziekenhuis, kan ze direct opnieuw worden opgenomen zonder eerst naar de Spoedeisende Hulp te gaan. Het dagbehandelprogramma wordt gecoördineerd door Manon Schriek. Zij is gespecialiseerd verpleegkundige (nurse practitioner) en coördineert de opvang en de verzorging